

SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART POLITIKAI LAPJA —

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egy évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
 Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előzetesek küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magánhirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-térre 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klóring 10,489. szám

Diplomás gyermekeink jövője.

Az iskolából kiözönlő ifjuság, mint éhes farkascorda nekirent az egyetemeknek s ott akarja boldogulását keresni. Tulzsfultság mindenütt, hol a magasabb tudományokat mérik, semmi kereset, koplaiás, egy céltalan élet hosszú, kinos kálváriája a végpont.

Korunk prognostikonja ilyen. Senki sincs, ki bölcs tanításával eltértené ifjainkat e félszeg felfogástól, hogy csupán a diploma nyújt tisztességes kenyeret. Senki sem világosítja fel a tudatlanokat, a mit sem sejtőket, hogy messze elkerüljék az egyetemek kapuit, mert onnan nem mosolyog feléjük sem a siker tündöklő virága, sem a kényelmes jólét biztató sugára. A küzdelem, a szenvedés, a nélkülözés utját nyitja meg az csupán előttük s a sok tanulás, a sok költség, az elfecsérelt ifjuság ellenszolgáltatásaképpen, csupán egy csillogó lidércfényként fénylő címet ad, de semmi egyebet hozzá, ami az élet küzdelmeiben segítené, a mi megélhetését tovább biztosítaná.

A budapesti egyetem ezidei orvosdékánja felhívást bocsájtott ki a szülőkhez cimezve, melyben óva inti őket, nehogy fiaikat az orvosi pályára engedjék. Megmondja, hogy ez a pálya, — mint egyáltalában minden diplomás pálya — olyannyira tul van zsufolva, hogy az egyebet száraz kenyérnél, nem nyújthat. Aki tehát szereti gyermekét, ne küldje olyan pályára, hol semmi kilátása sincs boldogulhatni, hanem keressen számára olyan foglalkozást, mely a reá fordított szorgalmat és munkát legalább puha kenyérral viszonozza.

Az orvosdékán felhívása nyilván szegyet üthetett sok szülő fejébe. Mert az csak nem lehet humbug, üres szófia, amit egy ilyen kiváló férfi nemcsak mond, hanem írással is megerősít. Viszont azok, a kik a statisztikákat szeretik bujni, nem fogják megérteni tudni, hogy az esetben, ha az orvosi pálya annyira tulzsfult, hogy magának a dékánnak felszólítására van szükség, a fiataloknak e pályáról való visszatartására, miképpen lehetséges mégis, hogy Magyarországon az elhalt emberek oly nagy százaléka nélkülözze az orvosi kezelést?

Tehát, hogy sok emberre nem jut nálunk orvos, az orvosi pálya mégsem biztos kenyér. Egy problema, melynek megoldha-

tása nehéznek tűnik. Ha azonban elgondoljuk, hogy a mi országunk milyen szegény, ha utána nézünk s látjuk, hogy azért hal meg oly sok ember orvosi kezelés nélkül, mert épen szegénységénél nem bírja el az orvosi kezeléssel járó költségeket, akkor rögtön tisztában lehetünk azzal, hogy hol a bibi s miért nem ajánlatos ifjainkat orvosi pályára terelni.

De hát az orvos-dékán felhívását nyomon fogja követni a jogi dékán felhívása, ezt pedig rögtöst a műegyetemé s így tovább. Mert nincs az a diplomás pálya ma Magyarországon, hol óriási tulprodukción ne jellemezné a közállapotokat.

Minden téren több a termelés, mint a mennyit országunk anyagi viszonyai elbírnak. A befogadóképesség már rég megszűnt s a diplomás pályákra tördülő ifjuságnak csupán keserű tapasztalatokkal szolgálhat majd jövőjük.

De hát mit csináljunk? Ez most a kérdés. Az érettségit tett ifju megvan, az kenyeret, existenciát követel a társadalomtól. A munkásnép, ha nem tud itthon megélni, kivándorol. Új hazát keres, melynek viszonyai reá nézve kedvezőbbek. S rendszerint talál is. Mert a munkáskez mindenütt olyan töke, mely kamatait feltétlenül meg is hozza.

A tanult, kultur ifjuság nem vándorolhat ki. De nagyobb csapás volna hazánkra, ha a viszonyok odáig fajulnának, hogy még ezek, a nemzetfenntartó elemek is kivándorolni kényserülnének. Éppen ezért az okos tanács most sokat ér.

A diplomás pályák, a hivatalnoki keresetforrások bőven ellátvák, hova küldjük fiainkat?!

S ilyenkor azután a külföldi példa a mérvadó. A külföldi gazdag államok példái. Ott a diplomás pályára csakis vagyonszűlők gyermekei mennek, akiknél biztosítva van a kezdet nehézségei elleni küzdelem. Akik nem bukhathak el életük virágában, mert anyagi függetlenségük éppen vagyoni viszonyaiknál fogva már eleve biztosítva van.

A ki kevésbé jómódu, aki szegény: az iparos, kereskedői pályára lép. S ott megállja szépen helyét. Az intelligencia, a tanultság minden lépten-nyomon segítségére siet s ő felviragzik, vagyonban, tisztességben egyre gyarapszik.

A mi iparos és kereskedőink

99 százaléka nem került ki a tanultakból s mégis jobban boldogulnak, mint a diplomások. Minő más lenne a viszony, ha a tanult fiatalok lépnének erre a kenyérkereső pályára, mely egyedül hivatott nemcsak az ő, hanem az országunk jólétét, kedvezőbb vagyoni viszonyait előmozdítani.

Immár bizonyos, hogy az egyetlen pálya, mely kedvező jövőt ígér: az iparos és kereskedői pálya. Minden szülő tehát saját gyermekének ellensége, ha most, mikor a döntő pillanat elérkezett, nem gondoskodik kellőképpen annak jövődjéről.

POLITIKA.

A bécsi osztrák és az ezzel egyhurog pendülő 67-es magyar sajtó — mindegyike valamely országra szóló képzelt nagyság szócsöve — csak fujja az ármánykodás kigyókövét. Minden napra feltálnak egy-egy jókora hazugságot. A 67-es körökből a függetlenségi törekvések ellen irányuló legutóbbi hajsza miatt is az egész országban felháborodás keletkezett. Ezt azonban nem látják a kibérelt jó fiúk s azt hiszik, hogy itt a vidéken csupa hülye népség lakik, amely minden ostoba hazugságot nevesz.

Az osztrákkal szegényszemre ölelkező 67-es sajtó egyértelműleg harsogja, hogy így a trónörökös, ugy a király meg minden más kis és nagy hatalmasság soha bele nem egyeznek abba, hogy Magyarországon a függetlenségi párt tisztán és egyedül vállalkozzék kormányalakításra. Előhurecolkodnak Lukács Lászlóval és Khuen-Héderváry meg más darabont alakokkal, ismételt törvénytelen állapotok jövetelével...

De hát kik vagyunk mi tulajdonképpen! Csakugyan olyan pipogya, az osztrák politika gyermekes intrikáitól félrevezethető náció vagyunk?! Hiszen minden csecsemő átlát a szítán, hogy mindez ijesztgetésnek nincs egyéb célja, mint megbolygatni a függetlenségi párt tömör falanxát. Hogy ártörje azok sűrű csoportját, kik egyértelműen az ország üdvét, javát, boldogulását kívánják. Hiszen ők lámpásokkal keresik a kutár kalmárokat, kik ismét időtlen-időköz eladják a magyar szabadságot, a magyar függetlenséget és szőröstől-bőröstől átadják évtizedekre a kapzsi osztrák kereskedőknek. Hiszen ők természetesen keresve-keresik azokat, kik nem átalják a hazafiasságot árucikké lealázni, hogy azon osztozkodva, saját pocakjukat növelhessék.

De ez egyszer nem ijedünk meg a fenyegető mumusoktól. Bátran, merészen tekintünk szembe közbe. Hadd lássuk vegre szemtől-szembe

azt a fenyegető rémet, melytől immár évszázadok politikája olyan rettegésben él.

Lássuk hát mi következik akkor, ha kitarunk elveink mellett. Jöjjön az a félelmetes, pusztító orkán, mely minket, az összetartásban erőseket el tud söpörni arról a szeretett rögről, melyet őseink drága vére oly sokszor megöntözött.

Nem félünk senkitől, csupán Istentől. Ezt mondotta Bismárk, mikor Németországot fenyegetni merészelték. Nem félünk ni sem, ha az igazság, a jog sziklaszilárd alapjain állunk. És pedig az önálló bank ügyével ugyancsak törvényes, igaz alapon állunk.

Am öllekezék az osztrák és a sokszor pedig a mellét verdeső 67-es sajtó, a magyar függetlenségi politika egyetlen tapodtat sem fog engedni igazából, egy lépést sem hátrál — ijesszék bármintó mumussal, fenyegetések bármilyen sötét rémmel is.

Az igazság utban van! Ha késik is, de szilárd kitarásunk mellett, meg kell, hogy érkezzék.

A Kossuth fiuk öröksége.

Az amerikai „Szabadság” írja: A jó magyar nép lelkében Kossuth Lajos emléke olyan szentség, amely örökké tisztán fog ragyogni, soha el nem homályosulhat és a tűnő századok nem hogy rozsdá foltot rakhatnának reá, hanem még tündöklőbbé teszik, Kossuth Lajos a nemzet legszentebb vágya és reménye, amely hatványozva nő az idő múlásával, mert minél több évtized perge le a herosi küzdelem után, amelynek ő volt a lelke, a vezére, a megteremtője és irányítója, annál hatalmasabban érzi majd a nemzet, hogy a miért Kossuth élt, küzdött és szomorú hontalanságában az elszigetelt magány martiriumát szenvedte, a nélkül nincs igazi friss, egészséges nemzeti élet, hanem csak tengődés, és megaláztatás.

Átérti ezt ma is a magyar nép s ezért a függetlenség vágya és Kossuth Lajos neve egy szent fogalommal olvadt össze benne. Ha a szabadságra gondol, rögtön Kossuth neve zendül meg az ajkán és ha Kossuthra gondol — lelke megélt a függetlenség almanak legszébb virágaival. Nem esoda aztán, ka e rajongó kegyelet, lángoló szeretet és örök tisztelet oly kombinációkra és elmelkedésekre ösztönzi, a mik azt bizonyítják, hogy Kossuth Lajosban a 48-as idők dicsőségét csodálja s azt fiaival is legszorosabb vonatkozásba hozza.

Igy pl. egy hazafias hölgyolvasónk, Kristovác Miklósné, a következő szellemes módon írja meg nekünk, hogy Kossuth Lajos fiai atyjuktól a 48 hagyományait örökölték.

Kossuth Lajos született 1802-ben, meghalt 1894-ben, ez összeadva 3696. Maradt a dicsőült apának két fia: Ferenc és Lajos, a 3696 két egyenlő részre osztatván közöttük, kijön 1848. Így tehát világos, hogy a két Kossuth testvér nem lehet más soha, mint 48-as. A nép csak ezzel foglalkozik ilyen szeretettel, a ki lelkében él, a ki a szívet meghódította s a kit tüzőn-vízen és poklok-kon keresztül is kész követni. Nekünk szent prófétánk Kossuth Lajos, az ő zászlóját most Kossuth Ferenc viszi, rajta csak ennyi van: Negyvennyolc. Ebben ki van fejezve a mult minden vágya, a jövő minden reménye s ezzel fogunk mi győzni az olyan hívő néppel, a mely rendületlen hűséggel bizik vezéreiben.

Méhészet.

Junius havi teendők.

Kezdő méhészek számára.

A hosszantartó tél, a késői kikelet, ugyszintén a bekövetkezett hűvös idők nagyon késleltették a méhek tavaszi fejlődését. Nagyon kevés a májusi rajok száma, azonban semmi okunk nincs aggodalomra, mert a tavasz késői ébredésével a növényzet fejlődése is később. A gondosan kezelt méhesaladók meghozzák a rajjuk fordított táradtságát és költséget. A rajzás ideje elérkezett. A juniusban megjelenő rajok öröme válnak a méhészeknek, de természetesen csak úgy, ha az anya-családokat tulságig rajzani nem engedjük. A kaptárból egyet, a szalmakasból két rajt el lehet fogadni. A kaptárak a megfelelő rajok számára előzetesen elkészítendőek. A kereteket viasz sávokkal kell ellátni, melynél előnyös, ha a felső keretsorba a homlokfaltól kezdve, 2 vagy 3 keretet teszünk. Másfél kilós raj számára elégséges 6 vagy 7 pár egyesületi felkeret, melyet a költő ürben két sorba rakunk. A fedő deszkákat ráhelyezzük, hogy a méhek a méz-

ürbe ne mehessenek. A kaptárakat vízmérték után kell elhelyezni, ellenben a lépek ferdén lesznek építve a keretekbe. A szalma kasokat, úgy az ujjakat, mint a régieket, egypár nappal a rajzás előtt, szalmalánggal ki kell égetni, még pedig úgy, hogy a kas fonása el ne égjen. A zsufolásig megtelt kaptárakat és kasokat, ha az idő szép és rajzásra alkalmas, reggel 8 órától délután 1 óráig felügyelet nélkül nem tanácsos hagyni. Az előrajok a megtelepedett helyen legtovább 2 órán túl nem maradnak. Ha ezen idő letelte előtt senki őket benem fogja, szépen utra kelnek s bucsut mondanak testvéreiknek és vigyazatlan gazdájuknak. A rajzás napján, illetve a raj kijövétele után a megrajzott kaptárból az összes kereteket kiszedjük, ha több rajt nem akarunk engedni, a legszebb és legnagyobb anyabölcsőt meghagyjuk. Junius hó 15-ike előtt rajzott szalmakasokból két rajt el lehet nyugodtan fogadni.

A másodraj az előraj jövétele után kilenc napra jelenik meg, ha többet nem óhajtok, úgy a másodraj befogására az anyakast helyéről elveszük s a méhes lehető legtávolabb helyére helyezzük, a befogott rajt pedig az anyakas helyére tesszük, miért is több rajt nem fog eresztani. A tiszta kaptárakat nem szükséges semminemű folyadékkal bekenni, vagy befecskenézni, ugyszintén a fentebb elmondottak szerint elkészített szalmakasokat sem. A ki akarja, egy kis méhfüvel bedörzsölheti a kasokat, ennek hiányában pedig mézes vízzel gyengén megpermetezheti.

A megszállott rajt nyugodtan kell befogni, mi ha így történik, sem gummikesztyű, sem arvédő nem szükséges. A midőn a rajt befogtuk, rendeltetési helyére visszük, azonban a következő reggelén meg kell nézni az üveg ajtón át, ha a felső keretsort teljesen elfogták és ott el is tudtak helyezkedni, akkor megfelelőleg van, ha pedig el nem foglalták, az üresen hagyott kereteket kivessz-

szük, de mindig csak a felső és az alsó keretsor számítandó. Ha pedig a felső keretsoron nem fértek el a méhek és az alsóba is jutottak, úgy ahhoz mérten 1 vagy 2 pár keretet utána kell tenni. Az így rendbe hozott rajt 10 napig háborgatni és munkájukban akadályozni nem tanácsos; ennek eltelte után az üveg ajtót le kell venni s az esetleges félre épített lépeket egy éles zseb-kés segítségével helyre kell igazgatni. A kereteket a kiszedés alkalmával mindig azon állásban kell tartani, mint a kaptárakban függtek; elfordítás alkalmával a gyenge építmény elhajlik és leszakad. Egy-két keret kivételével meglátjuk, hogy rendben van-e, azért nem kell az összes kereteket kiszedni, mert az ablaknál levő kereteket szokták inkább ferdén építeni.

Több tenni való nincsen, míg az alsó keretsort is ki nem építették. A kaptárak és szalmakasok oldalára szegzett lemezpapírból készített kirajzók-táblára feljegyezzük, a megrajzott család rajzás-napját, a rajnak pedig számot adunk és ide is feljegyezzük, mely napon helyeztük be és ha tudjuk az anya születési évszámát, azt is rá írjuk és hogy melyik számu családtól kaptuk. Ezenkívül jó egy kis törzskönyv, a melyben feljegyzendőek, még az ezen kívüli megjegyzések is.

Kezdő méhészeknek szükséges még azt is tudni, hogy az előrajjal mindig az öreg anya jön ki, előfordul azonban nem ritkán, hogy vagy elpusztult, vagy a méhek elpusztították az öreg anyát, miután nem látták alkalmassá és új anyát revelték. A rajzás előtti kasban, ha az anya hangját lehet hallani (tüh, tüh), a melyet a méhek kvakogással fogadnak, az, ha elsőben rajzik is, fiatal anyával jön ki. Az ily rajt énekes rajnak nevezik. Ez is feljegyzendő, mert az anya termékenysége később megvizsgálandó, a melyről a következő alkalommal fogok írni.

Székelyszombor, 1909. május 30.

Ambaris András
méhész.

A mező kincsei.

Az „Unitarius Közlöny“ juniusi füzetében a következőket olvassuk: Nem kell azt hinni, hogy az arany csak a földben terem. A földszínen sokkal több és jóval könnyebben található, mert itt minden évben terem. Olyan gazdag a rét, a mező, az erdő, hogy azt soha sem lehet mind fölhasználni, a mit ő egy tavaszon fölterit az ember szeme előtt.

De az a gazdag teríték nemcsak a szemnek szól, hanem a szívnek is, nemcsak jókedvet, hanem egészséget is varázsol. Jól tudták ezt régen is, mert minden okos asszony gyűjtött a számára bodza meg székfűvirágot, árnikát, utillapot, mályvát s sok egyebet, mert egyik-másik betegségnél jó hasznát vették.

Most ebben is nagyon előre haladunk. Most a gyógytárak keresik és fizetik a gyógynövényeket s a földmívelésügyi miniszter a papok és tanítók részére Kolozsvárt tanfolyamot rendezett, hogy megismerhessék a hasznos növényeket s megtanulják, hogy kell gyűjteni, kezelni és értékesíteni a növényeket.

Firtosváraljai lelkészünk Máté Lajos, azok közé a szerencésnek közé bejutott, akik az első tanfolyamon a mult évben tanulmányozhatták mezei kincseinket. Máté nem elégedett meg azzal, hogy megtanulta s immár szorgalmasan tanítja közsé népének, hanem megírta egy kis füzetben, kiadta azon növények névsorát, gyűjtése idejét, módját s a további eljárását.

Nagy szolgálatot tett lelkészünk az ügynek s a szegény embereknek, akik egy kis utbaigazítással sok jó pénzt szerezhetnek.

Az egy ivre terjedő füzet címe „Vadontermő növények gyűjtése és értékesítése“. Ára 50 fillér. A saját költségén kiadta és a „Székely-Udvarhely“ c. lap olvasóinak ingyen megküldötte Betegh Pál nyomdatulajdonos, aki nagy köszönetre érdemes.

— Ne higgyen senkinek, a ki kicsinyli az ujsághirdetés hasznát, hanem győződjék meg róla, hogy a „Székely-Udvarhely“ hirdetése mindig a legjobb eredményt biztosítja. Az egész Székelyföldön sok ezren olvassák.

Tárca.

A régi magyarok gyermekjátékai

Írta: Tóóásó Pál.

Manapság a sportok, a testedző játékok fontos missziót öltenek be s azokat egyedül nem csupán játékoknak, hanem egyenesen az egészség ápolására szükséges gyógyszereknek tekintik. Nehogy azt gondoljuk azonban, mintha a játékok a régi időkben tisztán a szórakozásokra szolgáltak volna, mert már a régi római korban is a gyermekek játéka, mintegy bevezetést alkotnak a későbbi harcászati műveletekhez.

Minden egyes játéknak meg volt a maga jelentősége, melyből azután a későbbi, komoly harcú cselekedet fejlődött ki.

Minden természetesen egyaránt a fiúk játékaire vonatkozott, mert a lányok különböző multságai nem képezhettek semminemű későbbi komoly dolog bevezetését, hanem tisztán szórakozást s nemkülönbözteti testi egészséget előmozdító eszköz volt.

A régi kor fiú gyermek játéka nem egyebek, mint fentebb is kifejtettem, mint apró harcú játékok, mint játékká szervezett testgyakorlatok.

A kapcsolont, vagy pedgyes jukba

vetése, kézfején kifogása, a lapdajáték, a parityázás, nyilazás, melyek még a mi gyermekkorunkban divatoznak: nem egyebek, mint a római gyermekek játéka, melyek által vivni, célozni tanultak, azon korban, mikor még a löfegyvereket nem ismerték.

Még a XIX. század végén Kolozsvárt a convictus udvarán tekéző kö állott s azon tekézték, mi alkalmasint a mai ugynevezett kugli. Esős idővel pedig ostábla, lud, prágány s több effélével mulattak, melyből a két utolsót már nem is ösmerjük.

De van még egy, melyet okvetlenül fel kell említenünk. Egy olyan játék, a mely közben a monda szerint, Mátyás király egy hadvezéri talentumot fedezett volna fel. Ez a játék: a katonásdi. Hogy mennyire vitték ezt a játékot eleink, egy esetet kell elbeszelnünk.

II. Rákóczi György helyébe Barsay Ákost választották fejedelemmé s a két fejedelem közt folytonos, áldatlan küzdelem folyt. Ez a körülmény még a gyermekek kedélyére is oly befolyást gyakorolt, hogy a katonásdi játéknál vezéreket választván, őket a két viszálykodó fejedelemről nevezték el.

1660-ban az történik Nagyváradon, hogy egy játék alkalmából a Bar-

csayak vesztési kezdenek s a várbeli őrizetből néhány suhancot arra bírnak, hogy velök, mint Barsay partiak harcoljanak. Jól van, megharcolnak, a tréfa oda lyukad ki, hogy néhányat megebesitenek, mire Gyulay Ferenc várparancsnok, Rákóczy hű erbere katonaságot küld ki s többeket befogat.

Mikor a kikérdezésre kerül a dolog, Gyulay tüzbe jött:

— Melyik részen harcoltál?

— Rákóczyén.

— Ember vagy! Mehetsz!

— Hát te kölyök?

— Barsayén.

— Fogjátok meg.

S ezeket lehuzatta tiz körmükről. Egészen más természetű volt természetesen a lányok játéka. Az ő cicefutásuk, lapocka, hunyaska, benn a bárány, künn a farkas féle játékok, melyekben a két nemű gyermekek együtt futkároztak: szintén testgyakorlatoknak tekintendőek, de már harcászati célokat nem szolgáltak.

Ugy a régi fiújátékok, mint a lány s társasjátékok azután hova-tovább átalakultak s belőlük fejlődtek ki azok a szép, nemzetünkre jellemző társas multságok, melyek künn a vidéken, a fonókban s összejöveteleken még ma is divatoznak és sok örömet szereznek művelőink.

A régi időkben azonban még gyermekek is komolyabbak voltak. Nem tudjuk az idők gyors rohanása, az idegek elkopása okozói e ténynek, de régente a játékot is komolyabban fogták fel.

A fiúk multságaiból nem egyszer igazi harc kerekedett ki, melynél vér is folyt, a lányok társas multságain pedig nem egy későbbi fiatal pár találta meg jövődöbelijét és boldogságát.

A mai játékok tényleg tisztán játékok. Ha sportszerűségüket elvitatni nem is lehet, mégis egészen más irányba terelődtek, mint a régi korok játéka.

Bizonyos, hogy most már minálunk is az iskolákban olyan játékokat vezetnek be, melyek a későbbi férfikorban mintegy előiskoláját képezik a katonaságnak s így lassan viszsztatérünk elsink praktikus gondolkodásához.

Az iskolai ezredek. A katonai gyakorlatok. A lövőiskolák, lövészversenyek mind azt a célt szolgálják, hogy az ifjuság e játékaiknak későbbi időkben némi hasznát is lássák.

Romániában már régen bevezették az iskolai ezredek rendszerét. Minden iskola növendékeit teljesen katonásan kiképezi. Rendes puskaforogtatást, vivást s egyéb katonáéknál

HIREK.

— **Hivatalos órák a vármegyeházán.** Az alispáni hivatal hivatalos órái, melyeknek a téli hónapokban d. e. 8—12 óráig és d. u. 2—4-ig való megtartását a tavalyi őszi közgyűlésen határozták el, a nyári hónapok alatt június hó elsejétől kezdve megint d. e. 8 órától d. u. 2 óráig egyfolytában tartatnak meg. A főszolgabíróknál azonban a régi rendszerint ezután is délelőtt 8—12 óráig és délután 2—4 óráig van hivatalos óra.

— **Nyolc napos polgári gyász.** Hogy mennyire össze volt forrva S o l y m o s s y Endre közelebről oly hirtelen és váratlanul elhalt országgyűlési képviselőnk közkezdveltségű egyénisége Székelyudvarhely város polgárságának szeretetével, megható módon nyilvánult a pünköszt másodnapján rendezett majális alkalmából is. A város polgárságának igen tekintélyes része azon okból, mert S o l y m o s s y Endre halálát nyolc napig meggyászolja, kijelentette, hogy ez idő alatt semmiféle nyilvános mulatságon részt nem vesz. E kegyeletes ténnyel polgárságunk oly nemes dolgot cselekedett, a mely minden dicséretet felülmul.

— **Székely tanoncok elhelyezése.** Az idén a vármegye területén a következő helyeken és időben lesz kereskedő és iparostanuló felvétel: Székelyudvarhelyt július 24-én a vármegyeházán; Székelykeresztúrot július hó 23-án a főszolgabírósnál; Parajdon július 25-én a községházánál. Felvételre 12 évet betöltött, de 17 évet meg nem haladott fiúk jelentkezhetnek.

szükséges gyakorlatokat végeztet, s úgy hogy a fiatalság kikerülve az iskolákból, már teljesen begyakorolt, fegyelmezett ezredeket alkotnak.

Ugy látjuk, hogy ez egészséges eszme lassan-lassan nálunk is megvalósul s ha az ideai tornaversenyek el nem maradnak, már gyönyörűdhettünk volna ilyen gyakorlatokban, melyek a gyermekek harcászati kiképzését célozzák.

Igy tehát láthatjuk, hogy az emberi korszakok maguk is bizonyos megszabott körben mozognak előre s az a mi már elmúlt, bizonyos századok mulva ismét divatba jön s ujszerűségével hat.

Amit eleink oly bölcsen elrendeltek s a mit az elmúlt idők nemes patinával vontak be, az újra feléled s praktikusságával meghódítja a modern embereket.

S így soha kárát nem fogjuk vállalni annak, ha mi is többet, bővebben foglalkozunk elődeink viselt dolgaival s ténykedéseivel, mert nem egyszer lesz alkalmunk arra a tapasztalatra jutni, hogy bizony-bizony nem egy dolgot jobban, szebben tudtak az öregek, mint mi: életerős, kulturás, tudós fiatalok...

— Frettségi vizsgai kormánybiztos.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a helybeli főreáliskolához, a július 8-án megtartandó érettségi vizsgára kormánybiztosul Homory Istvánt küldötte ki. A kormánybiztos különben a szegedi áll. főreáliskola igazgató tanára. Az érettségi vizsgálatok határideje. Varosunk középiskoláinak az ez évben megtartandó érettségi vizsgálatok napját már mind a három intézetnél megállapították. A nyilvános szóbeli érettségi vizsgák napjait a főreáliskolában június 8. a kath. főgimnáziumban június 9., 10., 12. és 13., a ref. kollegiumban pedig június 24., 25. és 26-ika tűzettek ki.

— **A debreceni székely kongresszus.** Mint nekünk jelentik a »Székely Társaságok Szövetségének« debreceni kongresszusa június 1-én nagy érdeklődés és több ezer főből álló közönség részvétele mellett folyt le. A kongresszuson, melyre vármegyénkben is többen utaztak el — a kik neveit lapunk egyik multikori számában közöltük volt — élénk feltűnéssel fogadták az Irsay József országgyűlési képviselő által vezetett alsórákosi küldöttséget, mely mintegy 100 darócruhába öltözött székely földművesből állott. A Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő, mint a »Székely Szövetség« elnöke által tartott megnyitó beszéd elhangzása után Máthé József főtitkár terjesztette elő évi jelentését, melyben örömmel számolt be több új székely társaság, gazdakör és szövetség megalakulásáról. Élénk dicsérettel emlékezett meg a kirendeltségek működésének arról az irányáról, hogy újabban a székely falusi nőknek megfelelő munkakörbe való kiképzését is felvették programjukba. A tejszövetkezetek és a mesterséges takarmánytermelésének terjedéséről is kedvező jelentést tesz. Ferenczy Géza a magyar görögkatholikus egyházak felállításának szükségét hangoztatta előadásában. Utána Brázay Zoltán a székely fürdők és ásványvizek kiváló hatásáról és jövedelmezőbbé tételéről tartott érdekes előadást. Indítványozza, kérjék meg a keres. miniszteriumot, állítson fel a székely ipar és kereskedelem fejlesztésére kirendeltséget. A gyűlésezután lelkes hangú táviratban üdvözölte: Kossuth Ferencet, Apponyi Albertet, Darányi Ignác és Szerényi Józsefet. Még néhány indítvány következett s ezután a tanácskozást befejezték. Délkor bankett volt a vendégek tiszteletére, 2-án pedig a Hortobágyra volt kirándulás.

— **Majális.** Május utolsó napját — a mely egyuttal pünköszt második napja is volt — még felhasználta az itteni »Egyenlőség« asztaltársaság, hogy a lengyelhatáron, a Szejkén túl kedélyes majális rendezzen, mely miután az időjárás is kedvező volt, minden tekintetben szépen sikerült. A majálison az asztaltársaság tagjain kívül még számosan, mint meghívott vendégek vettek részt, nők is nagy számmal voltak jelen. Ott voltak városunk értelmiségi foglalkozású egyenei, hivatalnokai úgy, mint intelligens iparosai közül is nagyon sokan. Körülbelül 200-ra lehet becsülni az összes jelen voltak számát, mikor a rendelkezésre álló fogatok — némelyek az utat többször is megtéve — kiszállították az összes kirándulni szándékozókat. A nap különféle kedélyes szórakozások között vidám hangulatban telt el, melynek élénkítéséhez nagyban hozzájárult a Kónya Janesi zenekarának temperamentumos játéka is. A zene hangjai mellett sokan táncra is perdültek, később pedig az egész társaságot lefényképezték.

Volt, társas ebéd és oszonna is, melyeken elszámálhatatlan sok és kedélyes felköszöntő hangzott el. Legelőször Valesics Ferenc vármegyei tisztii főügyész üdvözölte az összes jelenlevőket poharát az asztaltársaság nevében a benne levő »egyenlőség« eszméjének terjedésére üritette. Utána gr. Mikes János, Papp Zakor József, Z. Ungliczky Károly és még számosan mondtak felköszöntőket, melyeknek mind a polgárság közti egyenlőség és baráti egyetértés dicséret volt a vezető motívuma.

— **Agyonlőtte a testvérét.** Kovács Dani József, oklándi közsegi bíró régóta ellenséges viszonyban volt testvére: Kovács Domokossal. Ez az ellenséges viszony köztük több alkalommal adott okot hevesebb összeszólalkozásokra és viszálykodásokra. A lappangó gyűlölet május 30-án, pünköszt első napján végre végzetes ösztetkezésben tört ki. A közsegi bírónak ugyanis ezen a napon azt jelentették, hogy az erdőn tilos területen marhákat legeltetnek. A bíró, a hatósági erdőőr és két más ember kíséretében kiment a Rikába. A »Földszin« nevű helyen kétfelé váltak. A bíró az erdőpásztorral ment, akinél a rendes fegyvere volt. A »Málna-tetőn« megtalálták a marhákat, melyeket a bíró és az erdőőr be akartak hajtani. Ekkor előállott két más emberrel Kovács Domokos a bíró testvére Fejsze volt náluk és fenyegetőzve akarták a marhák behajtását megakadályozni. De a bíró sem engedett. Mikor pedig testvére az erdőre támadva és a fejszével hadonázva dulakodást kezdett, a bíró az erdőőr kezéből a fegyvert kiragadva, néhány lépésnyi távolságból testvérét úgy keresztül lötte, — a mellkas alsó részén — hogy az azonnal meghalt. A bíró vizsgálati fogságban ül.

— **Kereskedők majálisa.** A »Kereskedők és Kereskedő-Ifjak Otthona« majálisának rendezésére az illetékes szakbizottságokat már kiküldötték. — Mint értesülünk — a majális rendkívülinek ígérkezik. A mulatságon népes kerékpár-korzó és több helyen felállítva, kabaret-színpadok is lesznek. A méreteiben már is nagyszabásúnak mutatkozó programot több hírneves — és körünkben is ismert — művész és művésznő fogja közreműködésével gazdagítani.

— **Tűz.** Tegnap szerdán d. u. 5 óra körül tűzi láma okozott riadalmat a Kossuth- utcán. A postaépület udvarán levő Gyarmathy-féle asztalos műhely pincéjében évek óta összehalmozódott gyulaforgács tűzet fogott, s nemsokára erős füst gomolygott ki onnan. A tűznél megjelentek az önkéntes tűzoltók Csillag József és Jakabos Miklós parancsnokok vezetése alatt, valamint egy szakasz katonaság is Máthé tiszthelyettesel az éln, akik azonnal oltáshoz fogtak, a mi a kutaknak a szárazság miatti vízhiánya és a fecskendők hibás volta miatt némi bajokkal járt. Az oltás lapunk zártakor még foly, de reméljük, hogy a tűzet sikerülni fog rövidesen eloltani.

— **Nyílt levél a hóbertos női kalapok ellen.** A Wolgar című orosz lap egyik elkeseredett olvasója a következő nyílt levelet intézi a lap útján az orosz férfi közönséghez, de különösen a férjekhez:

«Tisztelt férjuraik!

Még mindig nem érkezett el annak az ideje, hogy végre nyílt haragra keljetez feleségeitekkel és végül leszoktassátok arról az ostoba szokásról, hogy virágos szá-

kajtkosarokat rakjanak leányaink fejére! A fáradsággal szerzett pénz nem olyan olcsó, hogy ilyen limlomra dobjuk ki. Ennek hasznát legfeljebb a kalapárosok látják, a kik már lehetetlen árakat követelnek. Szomorú dolog, de úgy van, hogy még a szegényebb néposztály is, csak hogy utánozza a gazdagok divathóbortjait, utolsó fillérét is odaadja egy-egy ilyen fazékért. Némely anya 10—20 rubelt is fizet egy-egy kalapért, de gyermekeit rongyosan járítja iskolába és a könyveket a könyvkereskedőnél koldulja össze. Ez tény. Anyák! Ha már a magatok személyére nézve annyira ostobák vagytok, legyetek legalább elnézők a leányaitokkal szemben! Tanítsátok meg őket annak a belátására, hogy a fej legszebb ékessége az értelem és a tudás.

Egy tehetetlen áldozat.»

— **A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíj-egyletének** ujonnan választott központi választmánya minap tartotta első alakuló ülését József-utca 23. számú saját házában pákai Kölber Alajos udvari kocsigyáros elnöklésével. A választmány jegyzőjévé Lázár Sándor és Wertha László, az ellenőrző bizottság elnökévé Krausz József választott meg. Katits Antal jelentése szerint újabban Sopron és Somogyvármegyék és a Társadalmi Múzeum léptek be 200—200 koronával az alapító tagok sorába. Több vármegye hatóságos erkölcsi támogatását helyezte kilátásba. A pénztári jelentés szerint az egylet vagyona áprilisban 62 ezer koronával növekedett s most már a négymillióháromszázezer koronát fölülmúlta. Az egylet rokkan tagjainak száma 536, az árvek száma 142, ezek állandó segítésére 1903. március óta több mint négyszáznyolcvanezer koronát fizettek ki, a mi az egylet kiváló humanitását dicséri. Pethő Sándor főtitkár jelentéséből örvendetes tudomásul vették, hogy az idén belépett 13 ezer új taggal a rendes fizető tagok száma a nyolcvanötzret elérte. Újabban az ország minden részében a tanítószag buzdíkolódik ezen munkás jóléti intézmények terjesztése és fiókpenztárak alakítása érdekében, melyeknek száma 258.

Szám: 4098—1909. tkvi.

Hirdetmény.

Székelyfaacsál közsege nézve az 1892: XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §§-ai alapján, ideértve a §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t.-c. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. § a és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. b) pontja alapján történt törések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törési keresetüket hat hónap alatt vagyis 1909. december hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törési kereset annak a harmadik személynak, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak értelmében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges

ORBÁN NAGY ÉS TAMÁS

elsőrangú cipőraktára Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 12. sz.

Elismert szilárd és elegáns készítményű női, uri és gyermek-cipők.

Olcsó szabott árak. Képes árjegyzéket díjtalanul küldenek.

Valódi Kobra-cipők gyári raktára.

